

DEVELOPMENT OF TEACHER'S TUTORING COMPETENCES

ФОРМУВАННЯ ТЬЮТОРСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ

Tetiana Shvets¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-354-5-22>

Реформування системи освіти в Україні орієнтує педагогів на пошуки нових освітніх технологій, здатних забезпечити реалізацію індивідуалізації, педагогіки партнерства, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів. Однією з найефективніших освітніх технологій у сфері реалізації принципу індивідуалізації на сьогодні вважається тьюторська технологія, яка набула свого поширення у багатьох країнах світу. Реалізація тьюторської технології можлива за умов набуття педагогами професійних нових навичок та розвиток наявних, які сприятимуть удосконаленню їх педагогічної діяльності в контексті оновленої освіти, що реалізується з позиції індивідуалізації, зокрема тьюторингу.

Формування тьюторських компетентностей вчителя може відбуватися шляхом формальної, неформальної, інформальної освіти, що передбачає у вчителя готовність здійснювати інноваційну високопродуктивну професійно-педагогічну діяльність у сучасних соціокультурних умовах [5, с. 9].

Річард Барретт (Richard Barret) у своїй концепції розвитку лідерів зазначає, що процес становлення тьютора повинен розпочатися від особистої трансформації – відкриття себе та своїх можливостей, зрозуміння своїх сильних та слабких сторін, тобто – розуміння власного потенціалу [6]. Іншими словами, починати потрібно з себе, з власної трансформації.

Роберт Харгроув (Robert Hargrove) доповнює це своїми п'ятьма пунктами, які дозволяють зрозуміти готовність та бажання педагога стати тьютором [7]:

– прагнення створювати партнерські взаємовідносини, що спираються на довготривалу, стабільну співпрацю двох сторін; вміння бачити успіх;

– відкриття тьютором самого себе (зміна мислення, відмова від старих схем власної діяльності: постійного контролю, переконання в своїй правоті, а також винайдення в собі нових можливостей);

---

¹ Private School "Athens", Ukraine

– трансформація в мудрого партнера, який навчився уважно слухати та задавати відповідні питання; постійне покращення якісного рівня спільних дій, підвищення власної майстерності в процесі тьюторської діяльності.

Є вчителі, які застосовують у своїй роботі елементи тьюторингу, інтуїтивно відчуваючи велику цінність індивідуалізації та спільної роботи над розвитком учня. Тьютором може стати той, хто бачить можливість, значення та цінність розвитку іншої людини: менш досвідченої, яка потребує підтримки від когось більш досвідченого.

Тьюторську компетентність розглядаємо у контексті безперервної педагогічної освіти та педагогічної діяльності, вимог до педагога і його підготовки. Закон України «Про освіту» визначає безперервний професійний розвиток як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [1].

Професійний розвиток – процес формування суб'єкта професійної діяльності, тобто системи певних властивостей в умовах неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності [2, с. 28]. погоджуємося із К. Осадчею, яка наголошує на тому, що підготовка учителів до тьюторської діяльності – процес, ознаками якого є системність, цілісність, диференційованість, поетапна організація, практична орієнтованість та дитиноцентрованість. Сутність процесу професійної підготовки визначається через поняття системи і характеризується єдністю змісту, форм, методів, засобів, технологій, спрямованих на результат (формування тьюторської компетентності) й утворюючих цю систему [3, с. 27].

Л. Пуховська характеризує професійний розвиток вчителів через такі характеристики: професійний розвиток учителів базується на конструктивізмі, тому педагоги – суб'єкти активного навчання; професійний розвиток – це процес, який проходить у межах певного контексту, тому найбільш ефективною формою професійного розвитку є щоденна діяльність педагога у школі; цей процес нерозривно пов'язаний зі шкільною реформою, тому що він означає процес формування культури, а не лише забезпечення формування в учителів нових умінь реалізації навчальних програм; педагоги є рефлексивними практиками, які входять у професію з певною базою знань і набувають нові знання і досвід; професійний розвиток учителів реалізується у процесі співробітництва, найбільш ефективно – у взаємодії учителів, а також педагогів, адміністрації, батьків та інших членів громади; професійний

розвиток здійснюється на основі різних форм і способів організації. Тому професійний розвиток учителів – це постійний процес оптимального вибору й поєднання різних форм, методів, технологій, які є найбільш оптимальними в конкретній ситуації і в конкретному місці [4, с. 101]. Усі вище названі характеристики цілком можна застосовувати і до розвитку професійної компетентності вчителя в контексті тьюторської діяльності.

Формування професійних тьюторських компетентностей може відбуватися шляхом складання індивідуального плану підвищення кваліфікації педагога та завдяки організованій методичній роботі школи, наприклад, це може бути внутрішньошкільна система формування тьюторських компетентностей вчителів, що створюється у школі відповідно до стратегії розвитку школи та відповідно до запитів педагогів, а також відповідно до обраної моделі впровадження тьюторингу у закладі освіти. Опанування тьюторських компетентностей може відбуватися завдяки участі вчителів у семінарах, конференціях, тренінгах, вебінарах; навчанню в центрах, організаціях, що надають послуги підвищення кваліфікації та мають сертифікаційні програми.

Важливим аспектом формування тьюторських компетентностей є їх практична спрямованість, тобто апробація набутих знань та вмінь при реалізації тьюторської діяльності. Під час опанування компетентностями для здійснення тьюторської діяльності вчителі потребують підтримки, тому так важливо її забезпечити. Така допомога вчителям може бути реалізована завдяки створенню в школі системи організаційної та методичної підтримки, що включає у себе визначення запитів вчителів щодо розвитку тьюторських компетенцій, методична допомога у складенні індивідуального плану професійного розвитку, консультації з питань конкретних тьюторських практик, проведення групових та індивідуальних супервізій для вчителів-тьюторів за участю компетентних тьюторів-наставників.

Отже, формування тьюторських компетентностей вчителя повинно бути практико-орієнтованим, гнучким, безперервним, включати у себе онлайн і оффлайн формати навчання; максимально задовольняти індивідуальні та професійні запити вчителів; створення такого освітнього простору, в якому вчитель вмотивований до постійного зростання в професійному та особистісному вимірах; передбачає реалізацію багатоваріантності професійного розвитку вчителя.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України. (2145-VIII від 05.09.2017). Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.01.2022).
2. Каденко І. В., Щетініна А. С. Феномен професійного розвитку в сучасному освітньому середовищі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 67. Т. 2. С. 24–30.
3. Осадча К. П. Концептуальні засади підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності. *Вісник Кременчуцького Національного університету імені Михайла Остроградського*. 2019. Вип. 3(116). С. 25–33.
5. Пуховська Л. Теоретичні засади професійного розвитку педагогів : рух до концептуальної карти. *Порівняльна професійна педагогіка*. Хмельницький : ХНУ, 2011. № 1. С. 96–107.
6. Сидоренко В. В. Розвиток професійної компетентності сучасного педагога в умовах відкритої освіти: кластерний аналіз. *Професійна компетентність педагога в умовах оновленого змісту освіти та вимог ринку праці*: III регіональна науково-практична конференція. Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2017. С. 8–17.
7. Czayka-Chelmińska A. Tutoring. W poszukiwaniu metody kształcenialiderow. Stowarzyszenie. Szkoły Liderow. Warszawa, 2007. 59 p.
8. Robert Hargrove. (2011) *Your First 100 Days In a New Executive Job: Powerful First Steps On The Path to Greatness*. Publisher: CreateSpace Independent Publishing Platform. 202 p.